Ч. 42. Чернівцї, пятниця дня 8. (21.) цвітня 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:

на цїлий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Під жандармским доглядом.

(X) Галицкого учителя, як нужденно плаченого робітника, раді би запрягти до свого воза усї ретроґрадні партиї від консерватистів зачинаючи, а на шовіністичних вшехполяках кінчучи. Те, як той учитель сповняє свої заводові обовязки, дурниця, колиб лише добре справив ся при виборах, або вів ратункову акцию „мілїона Полякув на всходнїх кресах“. І коли він у сїй роботї увійде навіть в конфлїкт із обовязуючими законами, то все ще найде ся спосіб, щоб справу затушувати, не даром же кождий параґраф має два кінцї. Але горе тому вчителеви, що важив би ся виконати свої горожаньскі права. Дисциплїнарки, позбавленє нужденного хлїба, се кари, якими галицкі можновладцї обсипують галицких учителїв-Русинів навіть за заснованє рускої райфайзенки, належенє до читальнї і т. п. „проступки“. На вістку, що галицкі учителї стали орґанїзувати ся, щоб по приміру буковиньских товаришів добути належне собі становище, хопились славні галицкі „автономісти“ средств, які нагадують самодержавну Росию і то давнїйшої доби. Більше про се говорить отся інтерпеляция пос. Брайтера і тов. внесена на 320 засїданю держ. ради:

Дня 22. марта с. р. дістали всї постерунки жандармериї в Галичинї розпорядженє президиї галицкого Намісництва з підписом намістника краєвого ґр. Андрея Потоцкого, де наказано їм слїдити за полїтичною орґанїзациєю галицких учителїв, вивідуватись, на які теми ведуть ся дискусиї на конференциях і в товариствах учительских, як також випитувати за іменами проводирів опозицийного між учительством руху і подавати їх до відома властий. Через сей розпорядок не лише в дуже грубий спосіб нарушує ся всїм горожанам, а тим самим і галицким учителям законно признані права товариств і зборів, але також орґанїзує ся шпіонажу, яка є в силї в самовільний спосіб зломити екзистенцию соток учителїв. Через сей розпорядок *поставлено все галицке учительство під надзір полїцийний* і підкопано їх повагу і значінє у народа. — Підписані запитують Їх Ексцеленциї пана мінїстра справ внутрішних і пана мінїстра віроісповідань і просьвіти: „Чи сей розпорядок п. намістника Галичини, в котрім також містить ся грубе надужитє власти, є їм звістний і чи они готові галицке учительство взяти в оборону перед такими незаконними і для шкільництва так шкідливими розпорядками та п. намістника Галичини завізвати до анульованя висше згаданого розпорядженя?“ Підписи.

Урядова „Gazeta lwowska“ опрокидує факт поставленя учителїв під полїцийний догляд тим, що намісник поручив слїдити за тайною (!) орґанїзациєю учителїв не жандармам, а повітовим радам шкільним, на яких чолї стоїть нїхто иньший — як староста, що кермує жандармами, які в Галичинї трудять ся головно коло полїтики! Правда галицким потентатам вдало ся виробити армію доносчиків і між самими учителями, головно проти учителїв-Русинів, супроти яких поводять ся з крайною бутою провокаторів. Не диво що серед таких обставин похилив ся до долу галицкий учитель, не диво, що після послїдної статистики *є там на 7 мілїонів 317 тисяч 4 мілїони 660 тисячів цїлковитих анальфабетів!*

Але вже приложена сокира до опорохнавілого дерева шляхетско-польскої господарки. Поставленє галицких учителїв під жандармский догляд повинно бути останним кличем, що збудить до дїл і орґанїзациї кождого учителя, як він ще до тла не пересяк сервілїстичною отруєю.

Вістки з України.

„Ст. Пет. Ведомостї“ приносять ось такий новійший текст відомого рішеня Петербурскої академії в справі українскої мови: Імператорска Академія наук в Петербурзї в наслїдок запиту мінїстра народної просьвіти, виконуючи потверджену царем постанову комітету мінїстрів, поручила окремій комісиї обговорити питанє про положенє українского печатного слова. Після розслїдженя справозданя предложеного комісиєю, прийшла академія до заключеня, що *є необходимим дезпроволочне скасованє законодатних постанов (з р. 1863, 18. (30.) мая 1876 р. і 8. жовтня 1886 р.), які* в теперішну пору *обмежують уживанє українскої мови в печати.* Разом із сим прийшла Академія наук до переконаня, що *українске населенє повинно мати також право, як і великоруске, говорити публично й печатати у своїй рідній мові.*

*

За кілька місяців увійде в Полтаві в житє народна школа ім. Котляревского. На послїднім засїданю полтавскої городскої думи, себто ради мійскої, обговорювано справозданє городскої управи т. є. маґістрату про хід в сїй школї. Дума згодила ся, після слів „Полтавщини“, прилучити ся до предложеного справозданя, рішаючи без попередної дискусиї розпочати вказані в нїм стараня о потвердженє отсих установ: 1) Наука грамоти повинна розпочинати ся від науки читаня і писаня в українскій мові після українских букварів і книжок до читаня. 2) Виклад закона Божого і аритметики повинен відбувати ся також в українскій мові після українских підручників. Се являє ся річию необходимою передовсїм при викладї закона Божого, який з огляду на вплив виконуваний на духовий розвиток учеників вимагає конче того, щоб його викладано в спосіб, для дїтвори найприступнїйший. Наука читаня й писаня російскої мови має розпочати ся на другому роцї шкільної науки і повинна творити окремий, необходимий і важний предмет. 4) Наука про рідний край і виклад природописних наук повинен розпочинати ся від обзнакомленя ученика із сусїдною околицею і пізнаня природи чорноземної полоси, а в дальшім ходї повинні обхоплювати характер-

---

Іван Золотаренко.

Настя.

Вже від шістьох недїль лежала Настя хора на постели. Ще в другім сапаню перестудила ся, сапаючи у війтихи бульбу і від тодї як поклала ся, вже більше і не піднимала ся.

Лежала, важко дихаючи, та від часу до часу спльовувала флеґму, що добувала ся з грудий. Лице гарне колись, тепер пожовкло, зморщило ся, очи запали глубоко в голову.

В колисцї спала єї маленька дитина. До Настї приходила що дня сусїдка Ксеня, що мала також малу дитину і плекала разом зі своєю.

В хатї було на сей час пусто, лише патилїтний хлопчик Василько, сидів замурзаний, в чорній сорочинї і від часу до часу кривив ся, тер руками очи, хотїв плакати та просив їсти.

— Мамо, я хочу їсти, де тато пішли?

— Тихонько Васильку, тихонько будь, — промовила з трудом, — тато зараз прийде, принесе хлїбця, зварить кулеші, лишень не плач, бо видиш мама слаба, дуже слаба.

Хлопчина втихав на хвилину, тай знов починав кривити ся.

А она лежала, скоро дихаючи. Груди тяжко підносили ся і опадали. Чула, що не довго вже потягне, в грудех що раз більше давило єї, та не давало дихати.

Чула, що з кождою хвилиною що раз близше приходить смерть і простягає до неї свої кощаві руки — от-от задавить єї.

Думка, що покине свої дїти самі з чоловіком, завдавала їй страшнїйші муки, чим сама смерть.

А Настя хотїла ще так пожити, бо щож чоловік пічне з такими дрібними дїтьми. Чиж самих лишить дома, а сам піде на роботу? Чи може возьме другу? Ой, Господи, як то страшно мучать думки!

Глухий кашель видобув ся з єї грудий, в устах стало солодко, она сплюнула, та з тим у раз і кров пустила ся устами.

Голова впала на подушку і пітьма якась огорнула єї. Думка стрілою мигнула, що вона вже вмирає... Заплющила очи і бачить ся їй, що она ще маленькою дївчинкою грає ся з дївчатами на улици.

Так добре тямить свою неньку, що єї пестила на колїнах, як в недїлю прийшовши з церкви, розчісувала єї коси, а в неї такі біленькі коси були.

А далї зачала вона ходити до школи. Тямить добре той день, як батько привів єї до школи, а вона дуже бояла ся тої школи.

Коли прийшла у клясу, побачила вже кількох своїх товаришок, що з ними бавила ся нераз.

Батько підвів єї до стола, де сидїв учитель в окулярах. Вона его так бояла ся.

Він поглянув на неї і взявши під бороду, запитав ся лагідно, як єї зовуть.

А вона нї чичирк, не хотїла сказати, дарма, що батько налягав на ню, осьмілював єї. Уперла ся і не сказала.

Батько все сказав за неї і Настя зістала ся в школї. Далї вже поволи звикла із школою — вже не бояла ся. І дни скоро минали. Рік майже добігав до кінця, аж ось став ся один припадок, що зовсїм відмінив їх житє в дома.

Так, як нинї пригадує собі, як прийшла зі школи і застала повну хату людий, що охали, заломлювали руки, та про щось живо говорили.

На постели лежав тато і якийсь пан був при нїм. Той пан обернув ся до мами, що стала в ногах плачучи, та сказав, що може вийде.

А далї тямить, як принесли хоругви, сьвічки, як прийшло богато людий, як винесли трумну, як мати упала на порозї і як вона зверещала з перестраху за мамою.

Далї она не тямить нїчого, бо єї взяла сусїдка до себе, де вже й зістала ся.

В пів року і мати умерла.

Ой Господи, кілько то она зазнала від того часу.

Ранесенько мусїла гонити корови. А рано так зимно, роса така студена, що аж за ноги щипає. Сїдала тодї на мішок і завивала ноги, щоби хоч трохи загріти ся. А сидячи, так хоче ся спати, а тут йдуть корови в шкоду, нема як сидїти.

І так ішов день за днем. Нїколи просьвітної години, нї сьвята, нї недїлї. Та поволи і з тим звикла і не думала про те. Та хвилями, коли нераз було в поли, ставала і призагадувала ся. Чому се так і чи то так все буде? Нераз бачила другі дївчата, як до них залицяли ся парубки — які они щасливі і думка про любов тихесенько ворушила ся в єї серцю. Раз якось на музиках в недїлю танцювала вона з Степаном. Степан також бідний, служив у війта. Відразу сподобала собі его, та й він зачав з нею частїйше говорити. В осени сказав їй, чи не мігби прислати старостів, і она згодила ся. Війт обіцяв, що дасть їм хатчину в канцеляриї громадскій і що зробить его полїциянтом, бо дотеперішний старий уже.

Весїлє відбуло ся тихе, звичайно сиротиньске і на другий день перебрали ся до нової хати.

Житє поплило їм спокійно.

Степан ходив до поблизького міста рубати дрова, два рази на тиждень ходив на почту, а вона знов ходила до війтихи на заробок і якось кінцї сходили ся.

В півтора року уродив ся їм хлопчик, Васильком назвали, та житє мало змінило ся через те.

Так минуло пять лїт. На шестому збільшила ся їх родина о одно більше.

Вродила ся їм дївчина.

То було в саме друге сапанє. Роботи було гук. Не було як лежати. В тиждень по пологах мусїла вставати з постелї і пішла до війтихи підгортати бульбу в городї. Вітер був студений, а она була лише в однїй кацабайцї.

Вечером прийшла до дому і єї зачало колоти у лївім боцї, а далї що раз гірше. Лягла на постїль, ще другого дня зволїкла ся зварити обід Степанови, а відтак як поклала ся, то лежить і досї.

(Конець буде).

ні окремішности України (Южной Руси), єї фізичної природи, побутових і історичних условин минулого й сучасного житя єї населеня. 5) При обзнакомлюваню учеників із російскою літературою повинні учителї обзнакомлювати їх також із красшими взірцями письменьства українського.

Розклад занять в школї імени І. П. Котляревского повинен серед таких обставин уложити ся в сей спосіб:

Число шкільних годин на тиждень:

Предмети:	І. від.	II. від.	Ш. від.
Закон Божий	2	2	2
Грамота укр. і церковно-славяньска	10	4	4
Російск. і церков-слав.	10	7	8
Аритм. і ґеом.	6	5	4
Рисунки	2	2	2
Ґеоґр. і іст.	2	2	2
Природописні науки	2	2	2
	24	24	24

В кінци заявила полтавска городска дума, що практика школи ім. І. П. Котляревского дасть мінїстерству просьвіти вже в недовгім часї цїнний материял для рішеня питаня про шлях, яким повинна ступати народна школа в місцевостях із українським населенем.

*

Коли цїла наша нинїшна хроніка обмежує ся майже на самі факти, що зводять ся про заходи о визвіл українського слова, коли не чути із кругів української інтелїґенциї домагань якихось иньших і дальше ідучих реформ для українського населеня, то треба згадати, що прм. поодинокі земства, як ось золотоношске в виду грозячої холерної пошести рішають видавати популярні поученя про холеру в українській мові. Перші научні твори в українській мові і то писані нашою фонетикою, пропущені цензурою, се розвідки проф. М. Грушевського: „Спірні питаня староруської етноґрафії“, „Етноґрафічні катеґориї й культурно-археольоґічні типи в сучасних студиях східної Европи“ і „Звичайна схема „русской“ історії й справа раціонального укладу історії східного славяньства“. — Мимо випечатаня сих українських книжок, Росия ще не розвалилась, як сего побоювались заплїснїлі обрусителї.

Полїтичний перегляд.

Події в Росиї. Засуджене вбійника в. кн. Серґія. В Москві відбула ся розправа проти Каляєва, що вбив вел. кн. Серґія Александровича. Сенат кермуючий розправою складав ся з сенаторів: Деєра, ґр. Бобрінського, Куровского, Варваріна, Зволаньского і кн. Шірінського-Шахматова. Обжаловував начальний прокуратор сенату Щеґловітов; боронили адвокати Мандельштам і Зданов. Акт обжалованя подає слїдуючі дати з житя Каляєва. „Є він сином Росиянина і матери Польки. Уродив ся 1877 р. в Варшаві, де батько єго був ревіровим. По укінченю ґімназиї був від 1897—1898 записаний на виділ історично-фільольоґічний в Москві. Удержуючи ся з лїтератури, він друкував в часописях дописи ориґінальні і переводи, як прим. перевід з польского новелї „Zegarek Dziadumia„, що друкувала ся в „Курері“. Відтак, виїхавши до Варшави, писав дальше до „Курера“ листи варшавскі. Відтак виїхав до Галичини“. Про побут Каляєва в Галичинї помістили всї галицкі часописи дуже симатичні спомини. Записавши ся на унїверситет у Львові, він брав участь в житю поступової молодїжи унїверситетскої у Львові і зазначив ся тодї, яко противник терору, котрий осуджував з приводу атентату Балонашева на Сіпяґіна, хотяй особисто був великим приятелем Балонашева. Нинї мусїв змінити радикально свої переконаня в сїй справі, коли пішов слїдами Балмашова. З рідні має ще Каляєв матїр і сестру. Суд видав на него присуд смерти, а Каляєв заборонив адвокатам і сестрі вносити просьбу о помилуване.

Білий терор. Вже перед двома тижнями писали так російскі, як і заграничні часописи про забіги якихось людцїв, попираних остентацийно полїциєю, щоб викликати розрухи найнизших і найтемнїйших верств російскої суспільности, проти інтелїґенциї і неросийских народностий. Оголошувано тодї навіть відозву, яку розширювано по заулках серед темної товпи, по шинках і т. д. в котрій 233.000 і ще щось правовірних підданих царских мало завязати товариство, що хоче боронити царя, віру і вітчину під кличами: „Бийте студентів!“ „бийте професорів!“ „бийте зайдів чужинцїв: Жидів, Ґрузинів, Поляків! і т. д.“ Тодї кождому було ясно, що се правительство хоче ратувати ся в той спосіб перед революциєю, бож і ширила ті відозви сама полїция. Та що сего средства ратунку хватило ся правительство російске таки на добре і бажає таки конечно викликати такі розрухи — показує ся найлїпше з того, що „Правітельственний Вестнїк“ почав доперва тепер друкувати справоздане з процесу о розрухи анти-жидівскі в Гомли — хотяй процес той скінчив ся вже перед кількома місяцями — і особливо точно виписує антисемітскі бесїди адвокатів, навіть зі специяльними додатками від редакциї, щоби в той спосіб, як пишуть всї російскі не правительственні ґазети, викликати з нагоди сьвят анти-жидівскі розрухи.

Російске духовеньство проти царя. Звісний дослїдник сект релїґійних в Росиї А. С. Пруґавін описує в однїй заграничній часописи важку долю російского православного духовеньства, яке думає інакше, чим єго начальна власть. Сьвященика Цветкова увязнено за се, що він заявив із проповідниці, що після церковного права годї уважати царя головою православної церкви. Офіцияльно оголошено, що Цветкова арештовано за ширене еретичних наук. В єго обороні забрав слово проф. Заозерский, скріплюючи погляди Цветкова теоретичними доказами. За сею думкою заступив ся ще й иньший визначний російский теоретик церковного права. „В законах, що повстали за Петра І. — виводить він — вправдї сказано, що цар є головою православної церкви, але сего не признавала православна церква доґмою нїколи. Щось подібного не твердить нї одна доґматика, а навпаки говорить ся там виразно, що единою головою церкви є Ісус Христос. Цар потверджує епископів вибраних синодом так само, як потверджує епископів католицких російскої імперії, хоч католицка церква не вважає царя своїм зверхником.“ Мимо того хотїли Цветкова осадити в заведеню для божевільних, оголосивши єго як непочитального. Коли проти сего заворушили ся Цветковові парохіяни, єго тільки замкнено в суздальскій тюрмі, аж доки не покає ся. Крім него сидїли там за такі самі „злочини“: Добролюбов, Рудаков і Сінзоров; послїдний в тюрмі збожеволїв.

Німеччина на мори. Між Німеччиною, а Голяндиєю ведуть ся переговори в справі купна частини острову Тімор, деб можна урядити операцийну підставу военої фльоти німецкої.

Із ватиканьских кругів. Папа видав 15. цьвітня с. р. енциклїку „Acerbo nunis“, в якій подає норми научуваня молодїжи катехізму і взиває епископів, щоб старали ся, аби катехити сї норми ввели в житє. — В ватиканьских кругах говорять, що папа розпочав переговори з хіньскою цїсаревою-вдовою о утворене папскої нунциятури в Пекінї. Початком зближеня Ватикану до „династиї манджурскої“ був дар і бажаня папи зложені в день імянин цїсаревої-мати хіньскої, за що цїсар прислав папі сердечну подяку від себе і матери і обіцяв прислати папі богаті дари.

Кретийска квестия. Розрухи на Кретї, про які ми вже писали, а які довели аж до оружної інтервенциї держав, починають троха притихати. Причиною сего є по перше вороже виступлене преси і правительства атеньского проти того руху (правительство заказало навіть по дебатї в парляментї над справою сполуки Крети з Грециєю вивозити збрую до Крети), а по друге credo князя Юрія, поміщене в атеньскім „Емпрос“, яко відповідь на закиди проти своєї особи зі сторони тої ґазети. Князь Юрій пише між иньшими: „Я яко син короля грецкого і представитель національної ідеї не потребую виказувати, кілько і як для тої справи працювавем. Про те знають всї на Кретї і в Европі. Жадано від мене скликаня конституанти — алеж се було би з моєї сторони замахом стану, за який не сьмію брати на себе відвічальности, бо більшість народу кретиньского не похвалилаби того кроку. Єж прецїнь на Кретї тїло законодатне, котре може ухвалити, щоби начальники громад були вибирані, може знести ограниченя преси, може знести право комісаря ґенерального на іменоване 10 депутованих“. Дальше боронить ся князь проти закидів прямованя до абсолютизму: „Коли я хтїв ограничити певні проступки, пильнував тревалости правлїня, коли не толерував забігів деяких людий, що мали особисті цїли на оцї — то я чинив се в інтересї поступу, мира і добробиту цїлого краю. Прибув я на Крету не по те, щоб бавити ся, але щоби працювати — а праця моя стремить до національних цїлий. Працювавем, працюю і буду працювати в інтересї Унїї з Грециєю, бо, як син короля грецкого і представитель ідеї національної, вважаю точкою своєї чести, щобим міг сказати, що за моїх часів, завдяки моїм стараням, доконало ся національне відроджене Крети“. — Тимчасом наспіла відповідь держав на декларацию князя і повстанців, які обіцюють інтервенцию проти Порти, що доси не виконала з'обовязань своїх на річ Крети. Вони обіцюють вислати двох фаховцїв для розслїдженя економічного положеня на Кретї, обіцюють не допустити жадну державу до опанованя Крети, та що по настаню спокою зменьшать до половини свої залоги на Кретї, але заявляють, що полїтичний стан Крети не може бути тепер змінений. — На самій Кретї рух приберає спокійнїйшу форму, але за те поглубляє ся і ширшає і усьвідомлює ся.

Японьско-анґлїйский договір. Преса японьска напирає на мінїстра справ зовнїшних, щоби він звертав пильну увагу на анґлїйско-японьский союз. Дневники гадають, що зачіпно відпорний союз між Анґлїєю, а Японом буде корисний не лиш для обох сторін але і для цїлого сьвіта.

Еґо Маєр Бенедіктсен. 7)

Де-що про духовий розвиток данського мужика.

(З франц. рукописи переклав Теофіль Бриндзан).

(Дальше.)

Істнують також і читальнї, яких члени платять 5—10 франків річно і купують лїтературні новини, які їх інтересують.

Відроджене мужиків витворило в нашім полїтичнім житю партию лївиці, основану на селянах, особливо таких, що мають 33—132 морґів. Більше як третина послів (всїх є 114) в нашій радї державній є хлїборобами, мужиками, бувають навіть такі, що мають меньше, як 25 морґів; а також і в нашім сенатї складає ся значна меньшість із мужиків властителїв. (У нас називають мужиком хлїбороба, що має не більш 132 морґів; 132—332 морґів називає ся середною посїлостию, а більше 332 морґів великою посїлостию; так плодородна наша земля в порівнаню з землею в Росиї. Партия правиці, підпирана королем, урядниками, дїдичами й міщаньством мала фактичну власть в руках. Король вибирав з поміж них своїх мінїстрів. Борба, щоби захопити власть заповнила богато часу; тепер лївиця побідила. Тепер править у нас мінїстерство більшости, і ми можемо з гордостию вказати сьвітови на мінїстра господарки, котрий є властителем до 66 морґів, на мінїстра просьвіти, бувшого учителя народної школи; і вони добили ся своїх становищ, не кидаючи своєї суспільної основи і звязуючи ся з упривілейованими верствами суспільности, але борючи ся на чолї своєї природної партиї, як полїтичні провідники лївиці; отсе й сильний доказ розвитку наших селян.

Побіч сего релїґійно-лїберального руху Ґрунтвіґа, ми маємо ще у своїм народї иньший рух, старшої дати що-до свого початку, але відживлений визначним сьвящеником, котрий умер два роки тому назад, Вільгельмом Беком. Се релїґійне стремлїнє виступає більше проти „житя сего сьвіта“. Сей рух пієтистичний дуже строгий, а навіть дуже хоробливий. Він обхопив богато людий особливо серед рибаків по берегах морських, але також й селяньство. По богатьох парохіях видко коло церкви маленькі каплиці пієтистів, де люди збирають ся кілька разів на тиждень на спільну молитву та, щоби вислухати проповідий пасторів сего напрямку або сьвітських людий з одушевленем. Люди, що одушевляють ся сим рухом, не мішають ся до житя полїтичного й культурного — і Висші школи Ґрунтвіґа находять серед них своїх противників. Щоби скріпити свою молодїж в житю, яке вони уважають за справедливе, пієтисти заснували вже 4 школи для молодїжи дорослої, по яких містять ся по кілька сот учеників на рік. Їх проґрама виповнює ся службою Богови, і їх погляд на всї предмети науки основує ся на їх способі пониманя християньства.

В Швециї й Норвеґії не стоять висші мужицькі школи на так добрій основі, не згуртовують пропорціонально числа своєї молодїжи, але робота там недавно почата, тай не було там нї Ґрунтвіґа, нї Кольда. Та в Швециї рух шкільний поступає; правительство і висші верстви суспільности інтересують ся дуже сими школами. Їх справа не є так індивідуальною, як в Данії, сойми і иньші інституциї завідують сими школами в купі з директором, вибраним ними самими. Швеция біднїйша, населене меньше густе, як в Данії; тому й тяжко учащати до сих шкіл, бо більше коштує. 1897 р. було в Швециї 28 шкіл для мужчин, 17 для дївчат. 1896 р. засновано школу в Норботен (Norrboten) коло північного бігуна. Першу школу основано в Швециї 1868 р. (25 лїт по школї в Реддінґу). В Швециї ученики походять звичайно з тої самої провінциї, де находить ся школа.

Хотяй в Норвеґії Ґрунтвіґ і все духове житє в Данії мало більше впливу, як в Швециї, завдяки спільности лїтературної і офіцияльної мови й полїтичної унії (від 1386—1814), то рух шкільний на данський лад не пустив тут так глубокого коріня, як би можна сего сподївати ся. Тепер в Норвеґії є 12 шкіл, число учеників що року зміняє ся і доходить від 500 до

Росия й Японія.

Власти японьскі оголосили, що пролив Сунґарі належить до сфери оборонної і обовязують в нім всякі в тім случаю ограниченя. Times доносить, що Рождественьский найшов спосіб закомунікувати адміраліциї рух своєї ескадри. Росияни перетяли кабель коло Формози.

Що до війни на суші, то годить ся занотувати, що зведено малу битву на лївім крилї рос. під Меян 25 кільом. від Іппану де цофнув ся Рененкампр перед Кавамурою. Важнїйших кроків, так з одної, як і з другої сторони нема, бо тепер наступають розтопи весняні, що унеможливлюють всяку більшу акцию перед маєм. Армію рос. на лїнії Чанчун-Кірин оцїняють на 200.000. Як з кругів ґенераліциї в Петербурзї доносять вислано Леневичови від часу боїв мукденьских сьвіжив 40.000 вояків. Японцї тимчасом направляють мости на Гун і на дорогах між Мукденом, а Телїном, та добувають армати росийскі, яких Росияни, утїкаючи, затопили около 500 в ріцї Гун та болотах. Доси видобуто вже і прилагоджено до ужитку 200 таких армат. По остаточних ствердженях і обчисленях оголошено число полонників з Порту Артура, що виносить 41.600 людий. Ґенерал Батіянов, що обняв коменду над III. армією, дарував 10.000 рублїв на Червоний Хрест, зазначуючи, що та сума є для нього лишна, бо доходи его з ласки царя значно зросли. В Владивостоцї, мимо сего що Японцї перед місяцем не можуть ще приступити навіть до его облоги — цїна живности зросла о 300 до 500 проц., а декотрі артикули поживи коштують в десятеро більше. Прим. фунт бараболь коштує 1 рубель, фунт мяса 9 рублїв і т. д.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 20. цьвітня 1905.

Менінґітіс на Буковинї. Супроти курсуючих поголосок про появу стрижено-мізґового запаленя в Чернівцях заявляє мійский фізикат, що вони не мають нїякої фактичної підстави.

Підвисшене контінґенту суровицї для Буковини. Відповідно до соймових резолюций піднесло мін. фін. на представлене краєвого видїлу річний контінґент суровицї від 1. цьвітня починаючи о 12.000 сотнарів метричних, а іменно із 40.000 на 52.000 Збільшене контінґенту буде покривати ся із салїн косівских, а прочих 40.000 буде достарчувати, як досї, Качика.

Для добра еміґрантів. Секцийний радник Кальтенбрун їздив до північної Америки для провіреня, якої опіки дізнають австро-угорскі еміґранти при вступі на американьску землю. Радн. Кальтенбрун пересьвідчив ся, що еміґранти потребують більше опіки, чим мали доси. На его предложене австро-угорске правительство установить на Еллїс-Іслянд (остров коло Н. Йорку) постійного аґента, який буде дбати о приміщене еміґрантів в еміґрацийних домах, поділених після народностий, буде вести безплатне бюро працї і буде відсилати еміґрантів до місця працї. Аґент буде мусїв знати всї мови уживані в Австро Угорщинї бодай о стілько, щоби порозуміти ся з всїми еміґрантами.

Смертність в Европі. Серед нормальних відносин вмирає в Европі пересїчно 27 процент т. є. около 10 мілїонів людий. Найбільше вмирає дїтий в першім роцї житя, бо 25 проц. загалу населеня. Що до країв, то найбільшою смертностию відзначає ся Росия, в котрій вмирає 3·5 проц. загалу населеня. Відтак йдуть Угри 3 проц., Австрия 2·7 проц., Італія та Іспанія 2·7 проц., Нїмцї 2·5 проц., Франция 2·2 проц., Швайцария 2·1 проц., Анґлія 2 проц., Швеция і Норвеґія 1·7 проц. загалу людности. Що знов до смертности дїтий в поодиноких краях, то найбільше вмирає дїтий в першім роцї житя в Росиї 30 проц., в Австро-Угорщинї і Нїмеччинї 24 проц., в Швайцариї 19·4 проц., в Італії 18·4 проц., в Іспанії і Портуґалії 18 проц., в Франциї 16 проц., в Анґлії 10·4 проц., в Скандинавії 10·3 проц. загалу людности. Знов смертність старцїв понад 70 лїт є найвисша в Франциї 4·4 процент. Відтак йде Норвеґія 4 проц., Швеция 3·3 проц., Італія 3·1 проц., Швайцария 3 проц., Анґлія 2·7 проц., Нїмцї 2·6 проц., Іспанія 2·4 проц., Австрия 2·3 проц., Угри 1·8 проц. загалу населеня. Пересїчний вік у всїх краях Европи представляє малу ріжницю 32—34 роки. Пересїчний вік є найнисший у робітників і виносить в Нїмеччинї 30 років, а в Анґлії лиш 22 роки!

Статистика приємностий в Парижи. На самі театри, тінґельтанґлї і каварняні концерти видали парижани в роцї 1904 40.000.000 франків. Найбільші доходи мали сцени державні: Велика Опера 2.987.000 франків, Комічна Опера 2.235.000 фр., Театр Француский 2.217.000 фр. Цїкаве, що відтак що до висоти доходів йде тінґельтанґель „Folies Bergére“ 1.551.000 фр. Відтак йде театр Châtelet 1.384.000 фр., тінґельтанґель „Олїмпія“ і Moulin-Rouge. Великий театр Сара Бернгардт приніс доходу брутто 1.217.000 фр. Понад мілїон доходу брутто мали ще сцени приватні: людова „Gaité“, лїтерацка „Gymnase“ і оперетка „Variétés“. Загально отже беручи, результат не є цїлком уємний для смаку публики париской. Властиві театри з лїтературно-артистичними виставами забирають з 40.000.000 фр. всїх видатків на приємности аж 23.000.000 фр. Але тінґельтанґлї зробили в послїдних роках такий поступ, що вони в короткім часї заберуть самі львину часть всїх тих видатків.

Привілеї слїпих в Японії. В Японії виробив ся з часом звичай, що завід масованя став монополем слїпих, котрі в той спосіб зарабляли собі на житє. Та конкуренцийна борба о еґзистенцию пхнула в послїдних часах, і богато вилючих до сеї працї. Видючі робили в той спосіб конкуренцию слїпим, яка з часом почала дошкулювати слїпцям таки добре. Отже в послїдних днях поставлено в токійскім парляментї внесене, що має застеречи право масованя лише для слїпих і є надія, що внесене те стане незабаром „законом охорони слїпих“.

Швидкий вимір справедливости. „Deutsche St. Petersburger Zeitung“ розказує ось таку історию: На однїй петербурскій улици причепив ся якийсь Дон Жуан до молодої, а гарної дами і не відступав анї на хвилю від обожуваної дами. Вкінци питає єї: Невже я справдї не можу провести вас домів? — Дама відповіла: Я не йду до дому, але до уряду мирового судиї, у якого маю розправу! — О, туди піду я з вами, закликав одушевлено хвацький молодець. І ось зайшла дама із своїм товаришем до салї розправ мирового судиї 18. циркулу, де дама мала розправу. Вона використала сю нагоду так, що перед мировим судиєю внесла устну скаргу на причепу Дон Жуана, який влїз за нею аж до судової салї. При сїм вказала рукою на остовпілого Дон Жуана. Мировий судия спитав про його імя і сконстатував правдивість жалоби, чого ненадійно заскочений Дон Жуан зовсїм не опрокидував. Та здивоване Дон Жуана перейшло незабаром в почуване, яке близше годї описати, як почув, що судия проголосив імпертинентний засуд, силою якого Дон Жуан одержав три днї арешту. Так швидкий вимір справедливости лучає ся рідко і то не лиш в Росиї.

Виратований лявіною. Робітник Іван Ґляймсбах з Берлїна хотїв з долини реньскої перейти до долини антгольцерскої через ґрупу гір Rieserferner. Та діставши ся між гори, снїг та імлу, він збив ся з дороги і блудив 3 дни і 3 ночи серед снїгів. Доперва четвертого дня пірвала его зі собою спадаюча лявіна і знесла его в нисші лїсисті околицї. Ту закопаний по шию в снїгу він кричав довший час даремно о поміч, аж вкінци найшли его два рубачі, що йшли по дерево у лїс, майже непритомного і занесли его до шпиталя в Райнї, де він вернув до здоровля.

Оповістки і Іменованя:

Зарібки в Прусах. До 30 копальняних робітників в віку 18—35 лїт може зараз найти заняте в пруских копальнях. Хто має такі фізичні условини, що може приняти ся сеї роботи, най зголосить ся до Ruthenische Arbeitervermittlungsbureau in Neuberunn.

Із торговельно-промислової спілки „Праця“. Від комітету основателїв тов. „Праця“ дістаємо отсе письмо до поміщеня: В цїли обговореня важних детайлїв, що до заряду нового товариства і означеня речинця конституючих загальних зборів нового товариства, скликано довірочну нараду Русинів особливо з Чернівцїв на вівторок 18. с. м. Скликуючий комітет надїяв ся великого збору, а головно рахував на присутність пань, бо они при сїм були найбільше інтересовані. Результат був такий, що зійшло ся кільканайцять мущин, явили ся чотири панночки, а з пань нї одна, так що зібрані не уважали ся компетентними до рішеня справи і розійшли ся без наради. Щоби справу вже раз на перед посунути, скликуємо ще раз довірочні збори на суботу дня 22. с. м. на год. 7. вечером до „Народного Дому“ і маємо надїю, що бодай сим разом зійде ся вже значнїйше число інтересованих особливо пань. Колиб і сим разом повторило ся те, що було у вівторок, чого однак не припускаємо, то комітет основателїв справу цїлу залишить і зложені гроші позвертає; бо тодї буде певним, що товариство „Праця“ не може числити на належну підпору нашої суспільности. Додамо ще і се, що комітет розіслав був свого часу з „Буковиною“ проект статута і просив о висказане гадок в тій справі, надїючи ся широкої дискусиї і великого заінтересованя. Та й тут покінчило ся лише на однїй просьбі, через що неможлива була дальша дискусия на ту тему. Надїємо ся, що нинїшний поклик не промине безуспішно і в тій надії кличемо до побаченя в суботу. — За комітет основателїв: *Др. Ст. Смаль Стоцкий.*

Перебудова будинку кр. прав. Будинок краєвого правительства буде не лиш підвисшений о один поверх, але також розширений. Мінїстерске потверджене перебудови вже наспіло так, що незабаром повинна розпочати ся будова.

Із Буковиньскої Каси щадничої. На вівторкових зборах ширшого заряду по полагодженю иньших точок вибрано до ширшого заряду на шість лїт: краєв. президента др. О. Бляйлебена і ексцел. Лупула, на 1 рік В. Фонтіна на місце Ю. Вацля, який зрезиґнував; до стислїйшого заряду вибрано радн. Бальмоша на місце помершого бар. Мустаци; до цензурового комітету вибрано: сов. торгов. Лянґенгана, д-ра Штравхера і сов. кр. А. Захара; із 14.700 кор. призначених із 1904. р. на добродїйні цїли визначено на рускі цїли: на бурсу Руского Народного Дому 200 кор., а на будову гр. кат. церкви 200 кор.

Із сїчового руху. Позір! Отворене „Сїчи“ в Чорногузах відбуде ся дня 23. цьвітня н. с. 1905 о 1-ій годинї по пол. під голим небом на сїножати господаря п. Олекси Гулея, коло Николая Ґрабовского з слїдуючим дневним порядком: 1. Слово привітне. 2. Пояснене статутів. 3. Уконстатоване старшини. 4. Ухвала членьских паїв. 5. Вільні внесеня і поради в справі товариства. Отсим запрашає ся всї тов. „Сїчи“ як і щироруску інтелїґенцию. — *Осип Лучиньский*, кошовий. *Атанасий Дольницкий*, справник.

Станівска філїя „Рускої Школи“ взиває своїх членів, щоби безпроволочно вирівнали членьскі вкладки, бо на загальних зборах, які відбудуть ся в короткім часї, лиш ті будуть мали право голосувати, котрі не залягають з вкладками. Гроші просить ся висилати на руки касиера товариства т. Олександра Барбіра, надучителя в Кабинї, почта Драчинцї.

Із штуки і лїтератури.

Воля, орґан укр. социяльної демократиї після довшої перерви стала виходити наново у Львові двічи в місяць.

М. Ґоркий. „Бесарабская Жизнь“ доносить доволї сумні відомости про стан, у якому тепер находить ся Ґоркий в Ялтї. Здоровле его значно підкошене, сну майже не має, бо ночами мучать его напади кашлю і тяжкі поти. Від часу до часу являють ся кроваві спльовини, що знаменує типічну туберкульозу. Із Ґорким прибула на Крим і його рідня. Жінка, яка сама не дуже то кріпка після прожитих важких хвилин, докладає всїх старань, щоб вирвати мужа із кігтїв смерти. Тепер цвитуть в Ялтї рожі, які так любить славний письменник, і припікає лїтне сонце. Що дня приносить почта безлїч привітних писем і телеґрам із усїх кінцїв Росиї, що бажають Ґоркому швидкого видужаня. Його справа мала розбирати ся в Петербурзї дня 26. мая, але через недугу обжалуваного мабуть єї відложать. — При сїй нагодї не завадить сказати, що в Росиї розширено чутку, що Ґоркий має тепер величезний маєток, який єму приносять его твори. Все те опрокинув адвокат Ґоркого Ґрузенберґ в часописи „Русь“. Між иньшим пише він дещо про недавний его побут в Ризї ось що: Ґоркий мешкає в середнім готели і на житє своє видає тілько, що пересїчний студент 60—70 рублїв місячно. Всї прочі доходи він роздає. За границею має богато стипендистів, яким посилає що місяця значні суми на житє і студиї. Прим. однїй студентцї посилає він 100 рублїв місячно, бо єї наукові працї вимагають богато видатків. Дуже богато видає Ґоркий на народну просьвіту, закуповує цїлі бібліотеки, котрі на жадане висилає до сїл і місточок, щоб бідний люд сїльский та мійский міг учити ся. Крім того богато людий і особисто і письменно звертає ся що днини до Ґоркого о поміч і він їм помагає. Неправдою є, щоби Ґоркий купив собі земскі маєтности, натомість правдою є, що на Ґоркого уряджує ся формальні лови. Певні сфери хотять ся его конечно позбути ся. Перед двома лїтами уряджено на него перший атентат: Ґоркий одержав лист, щоби в назначений день вечером явив ся над берегом Волги в дуже важній справі. Ґоркий явив ся; і ось з темряви висунула ся якась стать зі словами: „Ви Ґоркий? Вас власне потребую!“ і кинула ся на Ґоркого з ножем. На щастє ніж відбив ся о папіросницю. Вивязала ся ручна борба. Ґоркий, звісний силач, кинув лотра із високого берега, діставши лише кілька легких ран. Від того часу стережуть Ґоркого приятелї. О здоровле своє — яке таке вутле — Ґоркий цїлком не дбає. Як примір сего наводить Ґрузенберґ слїдуючий факт: „Раз спацеруємо по парку і говоримо про процес. Ґоркий хоче запалити папіроску, та дістає атак кашлю. — Для чого курите на зимнім воздусї? — питаю. — Виж кашлаєте, отже повинні шанувати ся“. „Нї — відповів Ґоркий — якби чоловік мусїв всегда думати лише про своє здоровле і бояти ся кождого подуву вітру, то тодїб не варта було жити. Впрочім почуваю себе цїлком здоровим“.

Переписка Редакциї.

Вп. І. С. в В. Сердечне Спасибіг за прислане. Чи не моглиб ви зладити для нас статї про зарібки у вашій околици після питань поставлених свого часу в нашій часописи? — **К. Г—о в К.** „Сїч“ і „Ідиля“ будуть печатані в найблизшій будучности; одно з них дамо до великодного числа. — **К. Г—к в К.** Ждемо нетерпеливо відповіди в відомій справі.

---

600. Провідниками руху є такі визначні люди як Ульман (Ullmann); президент Штертінґу (Störting заступництво королївства), а при тім поет і бесїдник-полїтик. Бернстерне Бернзон симпатизував і підпирав сї школи, та край дуже бідний, майже половина родин норвежських живе з річного доходу до 800 франків. Повно там скель і ледівців, а населене дуже рідке. Хоть Норвеґія 9 раз більша, як Данія що до поверхности, то має меньше мешканців, як вона. Правительство підпирало науку, звязану з школами елементарними на нїмецький лад (Nachschule), у яких ученики можуть в 2—4 роки по скінченю дїточих курсів повторяти й продовжати науку на кошт державний система, яку дуже рідко мож стрінути в Данії, а в Норвеґії вона значно ослабила працю „Висших шкіл“. В Норвеґії так, як в Швециї, пішов товчок до сеї институциї з Данії; в Норвеґії першим директором першої Висшої мужицької школи був Данець. По короткім часї упадку рух „Висшої мужицької школи“ збільшає ся тепер в Норвеґії на ново.

(Далї буде).

ні окремішности України (Южной Руси), єї фізичної природи, побутових і історичних условин минулого й сучасного житя єї населеня. 5) При обзнакомлюваню учеників із російскою літературою повинні учителї обзнакомлювати їх також із краснїшими взірцями письменьства українського.

Розклад занять в школї імени І. П. Котляревского повинен серед таких обставин уложити ся в сей спосіб:

Число шкільних годин на тиждень:

Предмети:	I. від.	II. від.	III. від.
Закон Божий	2	2	2
Грамота укр. і церковно-славяньска	10	4	4
Російск. і церков-слав.	10	7	8
Аритм. і ґеом.	6	5	4
Рисунки	2	2	2
Ґеоґр. і іст.	2	2	2
Природописні науки	2	2	2
	24	24	24

В кінци заявила полтавска городска дума, що практика школи ім. І. П. Котляревского дасть мінїстерству просьвіти вже в недовгім часї цїнний материял для рішеня питаня про шлях, яким повинна ступати народна школа в місцевостях із українським населенем.

*

Коли цїла наша нинїшна хроніка обмежує ся майже на самі факти, що зводять ся про заходи о визвіл українського слова, коли не чути із кругів української інтелїґенциї домагань якихось иньших і дальше ідучих реформ для українського населеня, то треба згадати, що прм. поодинокі земства, як ось золотоношске в виду грозячої холерної пошести рішають видавати популярні поученя про холеру в українській мові. Перші научні твори в українській мові і то писані нашою фонетикою, пропущені цензурою, се розвідки проф. М. Грушевського: „Спірні питаня староруської етноґрафії“, „Етноґрафічні катеґориї й культурно-археольоґічні типи в сучасних студиях східної Европи“ і „Звичайна схема „русской“ історії й справа раціонального укладу історії східного славяньства“. — Мимо випечатаня сих українських книжок, Росия ще не розвалилась, як сего побоювались заплїснїлі обрусителї.

Полїтичний перегляд.

Події в Росиї. Засуджене вбійника в. кн. Серґія. В Москві відбула ся розправа проти Каляєва, що вбив вел. кн. Серґія Александровича. Сенат кермуючий розправою складав ся з сенаторів: Деера, ґр. Бобрінського, Куровского, Варваріна, Зволаньского і кн. Шірінського-Шахматова. Обжаловував начальний прокуратор сенату Щеґловітов; боронили адвокати Мандельштам і Зданов. Акт обжалованя подає слїдуючі дати з житя Каляєва. „Є він сином Росиянина і матери Польки. Уродив ся 1877 р. в Варшаві, де батько єго був ревіровим. По укінченю ґімназиї був від 1897—1898 записаний на видїл історично-фільольоґічний в Москві. Удержуючи ся з лїтератури, він друкував в часописях дописи ориґінальні і переводи, як прим. перевід з польского новелї „Zegarek Dziadumia„, що друкувала ся в „Курері“. Відтак, виїхавши до Варшави, писав дальше до „Курера“ листи варшавскі. Відтак виїхав до Галичини“. Про побут Каляєва в Галичинї помістили всї галицкі часописи дуже симатичні спомини. Записавши ся на унїверситет у Львові, він брав участь в житю поступової молодїжи унїверситетскої у Львові і зазначив ся тодї, яко противник терору, котрий осуджував з приводу атентату Балонашева на Сїпяґіна, хотяй особисто був великим приятелем Балонашева. Нинї мусїв змінити радикально свої переконаня в сїй справі, коли пішов слїдами Балмашова. З рідні має ще Каляєв матїр і сестру. Суд видав на него присуд смерти, а Каляєв заборонив адвокатам і сестрі вносити просьбу о помилуване.

Білий терор. Вже перед двома тижнями писали так російскі, як і заграничні часописи про забіги якихось людцїв, попираних остентацийно полїциєю, щоб викликати розрухи найнизших і найтемнїйших верств російскої суспільности, проти інтелїґенциї і неросийских народностий. Оголошувано тодї навіть відозву, яку розширювано по заулках серед темної товпи, по шинках і т. д. в котрій 233.000 і ще щось правовірних підданих царских мало завязати товариство, що хоче боронити царя, віру і вітчину під кличами: „Бийте студентів!“ „бийте професорів!“ „бийте зайдів чужинцїв: Жидів, Ґрузинів, Поляків! і т. д.“ Тодї кождому було ясно, що се правительство хоче ратувати ся в той спосіб перед революциєю, бож і ширила ті відозви сама полїция. Та що сего средства ратунку хватило ся правительство російске таки на добре і бажає таки конечно викликати такі розрухи — показує ся найлїпше з того, що „Правительственний Вестнїк“ почав доперва тепер друкувати справоздане з процесу о розрухи анти-жидівскі в Гомли — хотяй процес той скінчив ся вже перед кількома місяцями — і особливо точно виписує антисемітскі бесїди адвокатів, навіть зі специяльними додатками від редакциї, щоби в той спосіб, як пишуть всї російскі не правительственні ґазети, викликати з нагоди сьвят антижидівскі розрухи.

Російске духовеньство проти царя. Звісний дослїдник сект релїґійних в Росиї А. С. Пруґавін описує в однїй заграничній часописи важку долю російского православного духовеньства, яке думає інакше, чим єго начальна власть. Сьвященика Цветкова увязнено за се, що він заявив із проповідницї, що після церковного права годї уважати царя головою православної церкви. Офіцияльно оголошено, що Цветкова арештовано за ширене еретичних наук. В єго обороні забрав слово проф. Заозерский, скріплюючи погляди Цветкова теоретичними доказами. За сею думкою заступив ся ще й иньший визначний російский теоретик церковного права. „В законах, що повстали за Петра І. — виводить він — вправдї сказано, що цар є головою православної церкви, але сего не признавала православна церква доґмою нїколи. Щось подібного не твердить нї одна доґматика, а навпаки говорить ся там виразно, що єдиною головою церкви є Ісус Христос. Цар потверджує епископів вибраних синодом так само, як потверджує епископів католицких російскої імперії, хоч католицка церква не вважає царя своїм зверхником.“ Мимо того хотїли Цветкова осадити в заведеню для божевільних, оголосивши єго як непочитального. Коли проти сего заворушили ся Цветковові парохіяни, єго тільки замкнено в суздальскій тюрмі, аж доки не покає ся. Крім него сидїли там за такі самі „злочини“: Добролюбов, Рудаков і Сінзоров; послїдний в тюрмі збожеволїв.

Німеччина на мори. Між Німеччиною, а Голяндиєю ведуть ся переговори в справі купна частини острову Тімор, деб можна урядити операцийну підставу военої фльоти німецкої.

Із ватиканьских кругів. Папа видав 15. цьвітня с. р. енциклїку „Acerbo nunis“, в якій подає норми научуваня молодїжи катехізму і взиває епископів, щоб старали ся, аби катехити сї норми ввели в житє. — В ватиканьских кругах говорять, що папа розпочав переговори з хіньскою цїсаревою-вдовою о утворене папскої пунциятури в Пекінї. Початком зближеня Ватикану до „династиї манджурскої“ був дар і бажаня папи зложені в день імянин цїсаревої-мати хіньскої, за що цїсар прислав папі сердечну подяку від себе і матери і обіцяв прислати папі богаті дари.

Кретийска квестия. Розрухи на Креті, про які ми вже писали, а які довели аж до оружної інтервенциї держав, починають троха притихати. Причиною сего є по перше вороже виступлене преси і правительства атеньского проти того руху (правительство заказало навіть по дебатї в парляментї над справою сполуки Крети з Грециєю вивозити збрую до Крети), а по друге credo князя Юрія, поміщене в атеньскім „Емпрос“, яко відповідь на закиди проти своєї особи зі сторони тої ґазети. Князь Юрій пише між иньшими: „Я яко син короля грецкого і представитель національної ідеї не потребую виказувати, кілько і як для тої справи працювавем. Про те знають всї на Креті і в Европі. Жадано від мене скликаня конституанти — алеж се було би з моєї сторони замахом стану, за який не сьмію брати на себе відвічальности, бо більшість народу кретиньского не похвалилаби того кроку. Єж прецїнь на Креті тїло законодатне, котре може ухвалити, щоби начальники громад були вибирані, може знести ограниченя преси, може знести право комісаря ґенерального на іменоване 10 депутованих“. Дальше боронить ся князь проти закидів прямованя до абсолютизму: „Коли я хтїв ограничити певні проступки, пильнував тревалости правлїня, коли не толерував забігів деяких людий, що мали особисті цїли на оцї — то я чинив се в інтересї поступу, мира і добробиту цїлого краю. Прибув я на Крету не по те, щоб бавити ся, але щоби працювати — а праця моя стремить до національних цїлий. Працювавем, працюю і буду працювати в інтересї Унїї з Грециєю, бо, як син короля грецкого і представитель ідеї національної, вважаю точкою своєї чести, щобим міг сказати, що за моїх часів, завдяки моїм стараням, доконало ся національне відроджене Крети“. — Тимчасом наспіла відповідь держав на декларацию князя і повстанцїв, які обіцюють інтервенцию проти Порти, що доси не виконала з'обовязань своїх на річ Крети. Вони обіцюють вислати двох фаховцїв для розслїдженя економічного положеня на Креті, обіцюють не допустити жадну державу до опанованя Крети, та що по настаню спокою зменьшать до половини свої залоги на Креті, але заявляють, що полїтичний стан Крети не може бути тепер змінений. — На самій Креті рух приберає спокійнїйшу форму, але за те поглубляє ся і ширшає і усьвідомлює ся.

Японьско-анґлїйский договір. Преса японьска напирає на мінїстра справ зовнїшних, щоби він звертав пильну увагу на анґлїйско-японьский союз. Дневники гадають, що зачіпно відпорний союз між Анґлїєю, а Японом буде корисний не лиш для обох сторін але і для цїлого сьвіта.

Еґо Маєр Бенедіктсен. 7)

Де-що про духовий розвиток данського мужика.

(З франц. рукописи переклав Теофіль Бриндзан).

(Дальше.)

Істнують також і читальнї, яких члени платять 5—10 франків річно і купують лїтературні новини, які їх інтересують.

Відроджене мужиків витворило в нашім полїтичнім житю партию лївицї, основану на селянах, особливо таких, що мають 33—132 морґів. Більше як третина послів (всїх є 114) в нашій радї державній є хлїборобами, мужиками, бувають навіть такі, що мають меньше, як 25 морґів; а також і в нашім сенатї складає ся значна меньшість із мужиків властителїв. (У нас називають мужиком хлїбороба, що має не більш 132 морґів; 132—332 морґів називає ся середною посїлостию, а більше 332 морґів великою посїлостию; так плодородна наша земля в порівнаню з землею в Росиї. Партия правицї, підпирана королем, урядниками, дїдичами й міщаньством мала фактичну власть в руках. Король вибирав з поміж них своїх мінїстрів. Борба, щоби захопити власть заповнила богато часу; тепер лївиця побідила. Тепер править у нас мінїстерство більшости, і ми можемо з гордостию вказати сьвітови на мінїстра господарки, котрий є властителем до 66 морґів, на мінїстра просьвіти, бувшого учителя народної школи; і вони добили ся своїх становищ, не кидаючи своєї суспільної основи і звязуючи ся з упривілейованими верствами суспільности, але борючи ся на чолї своєї природної партиї, як полїтичні провідники лївицї; отсе й сильний доказ розвитку наших селян.

Побіч сего релїґійно-лїберального руху Ґрунтвіґа, ми маємо ще у своїм народї иньший рух, старшої дати що-до свого початку, але відживлений визначним сьвящеником, котрий умер два роки тому назад, Вільгельмом Беком. Се релїґійне стремлїнє виступає більше проти „житя сего сьвіта“. Сей рух пієтистичний дуже строгий, а навіть дуже хоробливий. Він обхопив богато людий особливо серед рибаків по берегах морських, але також й селяньство. По богатьох парохіях видко коло церкви маленькі каплицї пієтистів, де люди збирають ся кілька разів на тиждень на спільну молитву та, щоби вислухати проповідий пасторів сего напрямку або сьвітських людий з одушевленем. Люди, що одушевляють ся сим рухом, не мішають ся до житя полїтичного й культурного — і Висші школи Ґрунтвіґа находять серед них своїх противників. Щоби скріпити свою молодїж в житю, яке вони уважають за справедливе, пієтисти заснували вже 4 школи для молодїжи дорослої, по яких містять ся по кілька сот учеників на рік. Їх проґрама виповнює ся службою Богови, і їх погляд на всї предмети науки основує ся на їх способі пониманя християньства.

В Швециї й Норвеґії не стоять висші мужицькі школи на так добрій основі, не згуртовують пропорціонально числа своєї молодїжи, але робота там недавно почата, тай не було там нї Ґрунтвіґа, нї Кольда. Та в Швециї рух шкільний поступає; правительство і висші верстви суспільности інтересують ся дуже сими школами. Їх справа не є так індивідуальною, як в Данії, сойми і иньші інституциї завідують сими школами в купі з директором, вибраним ними самими. Швеция біднїйша, населене меньше густе, як в Данії; тому й тяжко учащати до сих шкіл, бо більше коштує. 1897 р. було в Швециї 28 шкіл для мужчин, 17 для дївчат. 1896 р. засновано школу в Норботен (Norrboten) коло північного бігуна. Першу школу основано в Швециї 1868 р. (25 лїт по школї в Реддінґу). В Швециї ученики походять звичайно з тої самої провінциї, де находить ся школа.

Хотяй в Норвеґії Ґрунтвіґ і все духове житє в Данії мало більше впливу, як в Швециї, завдяки спільности лїтературної і офіцияльної мови й полїтичної унїї (від 1386—1814), то рух шкільний на данськнй лад не пустив тут так глубокого коріня, як би можна сего сподївати ся. Тепер в Норвеґії є 12 шкіл, число учеників що року зміняє ся і доходить від 500 до

Росия й Японія.

Власти японьскі оголосили, що пролив Сунґарі належить до сфери оборонної і обовязують в нім всякі в тім случаю ограниченя. Times доносить, що Рождественьский найшов спосіб закомунікувати адміраліциї рух своєї ескадри. Росияни перетяли кабель коло Формози.

Що до війни на суші, то годить ся запотувати, що зведено малу битву на лївім крилї рос. під Меян 25 кільом. від Іннану де цофнув ся Рененкампр перед Кавамурою. Важнїйших кроків, так з одної, як і з другої сторони нема, бо тепер наступають розтопи весняні, що унеможливлюють всяку більшу акцию перед маєм. Армію рос. на лїнії Чанчун-Кірин оцїняють на 200.000. Як з кругів ґенераліциї в Петербурзї доносять вислано Леневичови від часу боїв мукденьских сьвіжив 40.000 вояків. Японцї тимчасом направляють мости на Гун і на дорогах між Мукденом, а Телїном, та добувають армати росийскі, яких Росияни, утїкаючи, затопили около 500 в ріцї Гун та болотах. Доси видобуто вже і прилагоджено до ужитку 200 таких армат. По остаточних ствердженях і обчисленях оголошено число полонників з Порту Артура, що виносить 41.600 людий. Ґенерал Батіянов, що обняв коменду над III. армією, дарував 10.000 рублїв на Червоний Хрест, зазначуючи, що та сума є для нього лишна, бо доходи его з ласки царя значно зросли. В Владивостоцї, мимо сего що Японцї перед місяцем не можуть ще приступити навіть до его облоги — цїна живности зросла о 300 до 500 проц., а декотрі артикули поживи коштують в десятеро більше. Прим. фунт бараболь коштує 1 рубель, фунт мяса 9 рублїв і т. д.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 20. цьвітня 1905.

Менінґітіс на Буковинї. Супроти курсуючих поголосок про появу стриженово-мізгового запаленя в Чернівцях заявляє мійский фізикат, що вони не мають ніякої фактичної підстави.

Підвисшене контінґенту суровицї для Буковини. Відповідно до соймових резолюций піднесло мін. фін. на представлене краєвого видїлу річний контінґент суровицї від 1. цьвітня починаючи о 12.000 сотнарів метричних, а іменно із 40.000 на 52.000 Збільшене контінґенту буде покривати ся із салїн косівских, а прочих 40.000 буде достарчувати, як досї, Качика.

Для добра еміґрантів. Секцийний радник Кальтенбрун їздив до північної Америки для провіреня, якої опіки дізнають австро-угорскі еміґранти при вступі на американьску землю. Радн. Кальтенбрун пересьвідчив ся, що еміґранти потребують більше опіки, чим мали доси. На его предложене австро-угорске правительство установить на Еллїс-Іслянд (остров коло Н. Йорку) постійного аґента, який буде дбати о приміщене еміґрантів в еміґрацийних домах, поділених після народностий, буде вести безплатне бюро працї і буде відсилати еміґрантів до місця працї. Аґент буде мусїв знати всї мови уживані в Австро Угорщинї бодай о стілько, щоби порозуміти ся з всїми еміґрантами.

Смертність в Европі. Серед нормальних відносин вмирає в Европі пересїчно 27 процент т. є. около 10 мілїонів людий. Найбільше вмирає дїтий в першім роцї житя, бо 25 проц. загалу населеня. Що до країв, то найбільшою смертностию відзначає ся Росия, в котрій вмирає 3·5 проц. загалу населеня. Відтак йдуть Угри 3 проц., Австрия 2·7 проц., Італія та Іспанія 2·7 проц., Нїмцї 2·5 проц., Франция 2·2 проц., Швайцария 2·1 проц., Анґлія 2 проц., Швеция і Норвеґія 1·7 проц. загалу людности. Що знов до смертности дїтий в поодиноких краях, то найбільше вмирає дїтий в першім роцї житя в Росиї 30 проц., в Австро-Угорщинї і Нїмеччинї 24 проц., в Швайцариї 19·4 проц., в Італії 18·4 проц., в Іспанії і Портуґалії 18 проц., в Франциї 16 проц., в Анґлії 10·4 проц., в Скандинавії 10·3 проц. загалу людности. Знов смертність старцїв понад 70 лїт є найвисша в Франциї 4·4 процент. Відтак йде Норвеґія 4 проц., Швеция 3·3 проц., Італія 3·1 проц., Швайцария 3 проц., Анґлія 2·7 проц., Нїмцї 2·6 проц., Іспанія 2·4 проц., Австрия 2·3 проц., Угри 1·8 проц. загалу населеня. Пересїчний вік у всїх краях Европи представляє малу ріжницю 32—34 роки. Пересїчний вік є найнисший у робітників і виносить в Нїмеччинї 30 років, а в Анґлії лиш 22 роки!

Статистика приємностий в Парижи. На самі театри, тінґельтанґлї і каварняні концерти видали парижани в роцї 1904 40.000.000 франків. Найбільші доходи мали сцени державні: Велика Опера 2.987.000 франків, Комічна Опера 2.235.000 фр., Театр Француский 2.217.000 фр. Цїкаве, що відтак що до висоти доходів йде тінґельтанґель „Folies Bergére“ 1.551.000 фр. Відтак йде театр Châtelet 1.384.000 фр., тінґельтанґель „Олїмпія“ і Moulin-Rouge. Великий театр Сара Бернгардт приніс доходу брутто 1.217.000 фр. Понад мілїон доходу брутто мали ще сцени приватні: людова „Gaité“, лїтерацка „Gymnase“ і оперетка „Variétés“. Загально отже беручи, результат не є цїлком уємний для смаку публики париской. Властиві театри з лїтературно-артистичними виставами забирають з 40.000.000 фр. всїх видатків на приємности аж 23.000.000 фр. Але тінґельтанґлї зробили в послїдних роках такий поступ, що вони в короткім часї заберуть самі львину часть всїх тих видатків.

Привілеї слїпих в Японії. В Японії виробив ся з часом звичай, що завід масованя став монополем слїпих, котрі в той спосіб заробляли собі на житє. Та конкуренцийна борба о еґзистенцию пхнула в послїдних часах, і богато видючих до сеї працї. Видючі робили в той спосіб конкуренцию слїпим, яка з часом почала дошкулювати слїпцям таки добре. Отже в послїдних днях поставлено в токійскім парляментї внесене, що має застеречи право масованя лише для слїпих і є надія, що внесене те стане незабаром „законом охорони слїпих“.

Швидкий вимір справедливости. „Deutsche St. Petersburger Zeitung“ розказує ось таку історию: На однїй петербурскій улици причепив ся якийсь Дон Жуан до молодої, а гарної дами і не відступав анї на хвилю від обожуваної дами. Вкінци питає єї: Невже я справдї не можу провести вас домів? — Дама відповіла: Я не йду до дому, але до уряду мирового судиї, у якого маю розправу! — О, туди піду я з вами, закликав одушевлено хвацький молодець. І ось зайшла дама із своїм товаришем до салї розправ мирового судиї 18. циркулу, де дама мала розправу. Вона використала сю нагоду так, що перед мировим судиєю внесла устну скаргу на причепу Дон Жуана, який влїз за нею аж до судової салї. При сїм вказала рукою на остовпілого Дон Жуана. Мировий судия спитав про його імя і сконстатував правдивість жалоби, чого ненадїйно заскочений Дон Жуан зовсїм не опрокидував. Та здивоване Дон Жуана перейшло незабаром в почуване, яке близше годї описати, як почув, що судия проголосив імпертинентний засуд, силою якого Дон Жуан одержав три днї арешту. Так швидкий вимір справедливости лучає ся рідко і то не лиш в Росиї.

Виратований лявіною. Робітник Іван Ґляймсбах з Берлїна хотїв з долини реньскої перейти до долини антгольцерскої через ґрупу гір Rieserferner. Та дїставши ся між гори, снїг та імлу, він збив ся з дороги і блудив 3 дни і 3 ночи серед снїгів. Доперва четвертого дня пірвала его зі собою спадаюча лявіна і знесла его в нисші лїсисті околицї. Ту закопаний по шию в снїгу він кричав довший час даремно о поміч, аж вкінци найшли его два рубачі, що йшли по дерево у лїс, майже непритомного і занесли его до шпиталя в Райнї, де він вернув до здоровля.

Оповістки і Іменованя:

Зарібки в Прусах. До 30 копальняних робітників в віку 18—35 лїт може зараз найти заняте в пруских копальнях. Хто має такі фізичні условини, що може приняти ся сеї роботи, най зголосить ся до Ruthenische Arbeitervermittlungsbureau in Neuberunn.

Із торговельно-промислової спілки „Праця“. Від комітету основателїв тов. „Праця“ дістаємо отсе письмо до поміщеня: В цїли обговореня важних детайлїв, що до заряду нового товариства і означеня речинця конституючих загальних зборів нового товариства, скликано довірочну нараду Русинів особливо з Чернівцїв на вівторок 18. с. м. Скликуючий комітет надїяв ся великого збору, а головно рахував на присутність пань, бо они при сїм були найбільше інтересовані. Результат був такий, що зійшло ся кільканайцять мущин, явили ся чотири панночки, а з пань нї одна, так що зібрані не уважали ся компетентними до рішеня справи і розійшли ся без наради. Щоби справу вже раз на перед посунути, скликуємо ще раз довірочні збори на суботу дня 22. с. м. на год. 7. вечером до „Народного Дому“ і маємо надїю, що бодай сим разом зійде ся вже значнїйше число інтересованих особливо пань. Колиб і сим разом повторило ся те, що було у вівторок, чого однак не припускаємо, то комітет основателїв справу цїлу залишить і зложені гроші позвертає; бо тодї буде певним, що товариство „Праця“ не може числити на належну підпору нашої суспільности. Додамо ще і се, що комітет розіслав був свого часу з „Буковиною“ проект статута і просив о висказане гадок в тій справі, надїючи ся широкої дискусиї і великого заінтересованя. Та й тут покінчило ся лише на однїй просьбі, через що неможлива була дальша дискусия на ту тему. Надїємо ся, що нинїшний поклик не промине безуспішно і в тій надії кличемо до побаченя в суботу. — За комітет основателїв: *Др. Ст. Смаль Стоцкий.*

Перебудова будинку кр. прав. Будинок краєвого правительства буде не лиш підвисшений о один поверх, але також розширений. Мінїстерске потверджене перебудови вже наспіло так, що незабаром повинна розпочати ся будова.

Із Буковиньскої Каси щадничої. На вівторкових зборах ширшого заряду по полагодженю иньших точок вибрано до ширшого заряду на шість лїт: краєв. президента др. О. Бляйлебена і ексцел. Лупула, на 1 рік В. Фонтіна на місце Ю. Вацля, який зрезиґнував; до стислїйшого заряду вибрано радн. Бальмоша на місце помершого бар. Мустаци; до цензурового комітету вибрано: сов. торгов. Лянґенгана, д-ра Штравхера і сов. кр. А. Захара; із 14.700 кор. призначених із 1904. р. на добродїйні цїли визначено на рускі цїли: на бурсу Руского Народного Дому 200 кор., а на будову гр. кат. церкви 200 кор.

Із січового руху. Позір! Отворене „Січи“ в Чорногузах відбуде ся дня 23. цьвітня н. с. 1905 о 1-ій годинї по пол. під голим небом на сїножати господаря п. Олекси Гулея, коло Николая Ґрабовского з слїдуючим дневним порядком: 1. Слово привітне. 2. Пояснене статутів. 3. Уконстатоване старшини. 4. Ухвала членьских паїв. 5. Вільні внесеня і поради в справі товариства. Отсим запрашає ся всї тов. „Січи“ як і щироруску інтелїґенцию. — *Осип Лучиньский*, кошовий. *Атанасий Дольницкий*, справник.

Станівска філїя „Рускої Школи“ взиває своїх членів, щоби безпроволочно вирівнали членьскі вкладки, бо на загальних зборах, які відбудуть ся в короткім часї, лиш ті будуть мали право голосувати, котрі не залягають з вкладками. Гроші просить ся висилати на руки касиера товариства т. Олександра Барбіра, надучителя в Кабинї, почта Драчинцї.

Із штуки і лїтератури.

Воля, орґан укр. социяльної демократиї після довшої перерви стала виходити наново у Львові двічи в місяць.

М. Ґоркий. „Бесарабская Жизнь“ доносить доволї сумні відомости про стан, у якому тепер находить ся Ґоркий в Ялтї. Здоровле его значно підкошене, сну майже не має, бо ночами мучать его напади кашлю і тяжкі поти. Від часу до часу являють ся кроваві спльовини, що знаменує типічну туберкульозу. Із Ґорким прибула на Крим і його рідня. Жінка, яка сама не дуже то кріпка після прожитих важких хвилин, докладає всїх старань, щоб вирвати мужа із кігтїв смерти. Тепер цвитуть в Ялтї рожі, які так любить славний письменник, і припікає лїтне сонце. Що дня приносить почта безлїч привітних писем і телеґрам із усїх кінцїв Росиї, що бажають Ґоркому швидкого видужаня. Його справа мала розбирати ся в Петербурзї дня 26. мая, але через недугу обжалуваного мабуть єї відложать. — При сїй нагодї не завадить сказати, що в Росиї розширено чутку, що Ґоркий має тепер величезний маєток, який єму приносять его твори. Все те опрокинув адвокат Ґоркого Ґрузенберґ в часописи „Русь“. Між иньшим пише він дещо про недавний его побут в Ризї ось що: Ґоркий мешкає в середнім готели і на житє своє видає тілько, що пересїчний студент 60—70 рублїв місячно. Всї прочі доходи він роздає. За границею має богато стипендистів, яким посилає що місяця значні суми на житє і студиї. Прим. однїй студентцї посилає він 100 рублїв місячно, бо єї наукові працї вимагають богато видатків. Дуже богато видає Ґоркий на народну просьвіту, закуповує цїлі бібліотеки, котрі на жадане висилає до сїл і місточок, щоб бідний люд сїльский та мійский міг учити ся. Крім того богато людий і особисто і письменно звертає ся що днини до Ґоркого о поміч і він їм помагає. Неправдою є, щоби Ґоркий купив собі земскі маєтности, натомість правдою є, що на Ґоркого уряджує ся формальні лови. Певні сфери хотять ся его конечно позбути ся. Перед двома лїтами уряджено на него перший атентат: Ґоркий одержав лист, щоби в назначений день вечером явив ся над берегом Волги в дуже важній справі. Ґоркий явив ся; і ось з темряви висунула ся якась стать зі словами: „Ви Ґоркий? Вас власне потребую!“ і кинула ся на Ґоркого з ножем. На щастє ніж відбив ся о папіросницю. Вивязала ся ручна борба. Ґоркий, звісний силач, кинув лотра із високого берега, дїставши лише кілька легких ран. Від того часу стережуть Ґоркого приятелї. О здоровле своє — яке таке вутле — Ґоркий цїлком не дбає. Як примір сего наводить Ґрузенберґ слїдуючий факт: „Раз спацеруємо по парку і говоримо про процес. Ґоркий хоче запалити папіроску, та дістає атак кашлю. — Для чого курите на зимнім воздусї? — питаю. — Виж кашлаєте, отже повинні шанувати ся“. „Нї — відповів Ґоркий — якби чоловік мусїв всегда думати лише про своє здоровле і бояти ся кождого подуву вітру, то тодїб не варта було жити. Впрочім почуваю себе цїлком здоровим“.

Переписка Редакциї.

Вп. І. С. в В. Сердечне Спасибіг за прислане. Чи не моглиб ви зладити для нас статї про зарібки у вашій околици після питань поставлених свого часу в нашій часописи? — **К. Г—о в К.** „Січ“ і „Ідиля“ будуть печатані в найблизшій будучности; одно з них дамо до великодного числа. — **К. Г—к в К.** Ждемо нетерпеливо відповіди в відомій справі.

---

600. Провідниками руху є такі визначні люди як Ульман (Ullmann); президент Штертінґу (Störting заступництво королївства), а при тім поет і бесїдник-полїтик. Бернстерне Бернзон симпатизував і підпирав сї школи, та край дуже бідний, майже половина родин норвежських живе з річного доходу до 800 франків. Повно там скель і ледівців, а населене дуже рідке. Хоть Норвеґія 9 раз більша, як Данія що до поверхности, то має меньше мешканцїв, як вона. Правительство підпирало науку, звязану з школами елементарними на нїмецький лад (Nachschule), у яких ученики можуть в 2—4 роки по скінченю дїточих курсів повторяти й продовжати науку на кошт державний система, яку дуже рідко мож стрінути в Данії, а в Норвеґії вона значно ослабила працю „Висших шкіл“. В Норвеґії так, як в Швециї, пішов товчок до сеї институциї з Данії; в Норвеґії першим директором першої Висшої мужицької школи був Данець. По короткім часї упадку рух „Висшої мужицької школи“ збільшає ся тепер в Норвеґії на ново.

(Далї буде).

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

повідомляє Вп. Публику, що надійшли весняні артикули в великім виборі і просить о ласкаві відвідини.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірної фабрики І. Г. Іта, у Відни, Осип Піхлер і Сини в Ґрацу, П. Ляндштер і Сини у Відни, Борсоліна Осип і С-ка в Александриї. Склад ріжнородних фабрикатів для панів хлопців і дітий. Капелюхи з фільцу, льодену, боброві, чорні і у всіляких модних красках. Циліндри і кляки послідна новість.

Парасолї від сонця і дощу, En tout cas чисті шовкові з наймоднїйшими ручками. Чорні (ґаранция через один сезон) К. 10·45, чорні (ґарант на оден рік К. 13·30, чорні (ґарант на 2 роки) К. 17·— Такі самі у всїх модних красках. Циґарниці і прочі подібні артикули після послїдної моди. Парасольки дитинячі в найбільшім виборі. Парасолї від дощу, для панів пань і дїтий.

Шапки для дам, панів, дївчат і дїтий до гри Tennis і т. д. п. ужитку у великем виборі.

Вироби паньчохові. Паньчохи дамскі сїтки, паньчохи для дїтий найлїпший виріб, сїткові кафтанитки, зарукавочки у всїх модних красках.

Конфекция. Убраня для дїтий Ceys, жакети і т. и.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви з Ґоуднярскої фабрики Ф. А. Попера у Відни і т. д. Найлїпші фабрикати на-Boxealt і Chevreaux з шовковим плїтий. Чоботи до польованя (ручна робота) і з иньших славних фабрик як Антін Чапек для панів і дам як також черевики весну. Черевики весняні обкладані лякером, до вправ ґімнастичних. шом і трікотовим нутром для панів дам дїчеревики домові і ріжні найлїпшої якости

Біле і краватки з правдивого анґлїйского зефіру, в десень, білі пікові, гладкі, фалдовані під ґарантиєю. Ковнярики і маншети, білі і в красках. Краватки тукраєві і анґлїйскі, кождого місяця нові.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валїзок, куфрів, пуделок, ташок, клунків ремінцїв до пакованя, касет, циратових мішочків, нецезарків пледів, мішків на біле, дамских мошонок на дорогоцїнности і т. д.

Артикули шпортові. Бідбивачі до гри Lavn-Tennis, бальони, больцї, шапки і т. и. до того прибори.

Склад ц. к. упрвілїованої фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і спілки у Відни.

Одинокою дорогою до

КАНАДИ і АМЕРИКИ

є бюро **М. Г. Фрейдберґа** в Антверпії.

Лиш ся переправа надає ся до заморских країв! Ся переправа є найдешевша! Дорога із Черновець до Канади треває 10—12 день!

Кромі нечуваної дешевнї дістають люди науку як їм за морем обходити ся хотївши до лїпшого маєтку прийти, а се є найголовнїйша точка кождого подорожного! В жаднїй переправі не дістають люди сеї науки! Жадайте завчасу проспектів і поучень, і сокотїть ся аби не попасти в злї руки і на злу дорогу, котрою люди їдуть гей худоба! Лиш в сего аґента найдете справедливість і человічество ба й таку раду, котра за морем принесе Вам більшу користь!

Адресуйте до него так: 8 (7—10 н.)

М. Г. Фрейдберґ, Антверпія, Van Leriusstraat. **Belgia.**

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзеньских.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

аптика др. Ю. Францоза

в Тернополи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не принимати нїяких „Нервотонів“.

Цїна флякона **80** сот. 10 фляконів (фляшощок) **8** кор. з оплатою і опакованем. —(—?)

Друкарня „Рускої Ради“

виконує

всїлякі роботи друкарскі

скоро і дешево.

Календар „Рускої Бесїди“

коштує тепер лиш 40 сот. а з пересилкою почтовою 50 сот.

Заряд друкарнї „Рускої Ради“ звертає увагу інтересованих, що **всякі друксорти висилає лиш за попереднім надісланем належитости або за посліплатою.**

Упрашаю всїх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесїди“ в розпродаж а до сеї пори не звернули анї гроший анї календарів, аби в можливо короткім часї зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

Я, Анна Чіляк

58 (23—52)

завдячую власному випаходови помади, через котрої уживане, зріст мого волося дійшов до 185 см. довготи. Се є одиноке средство проти випаданя волося, скріпляє і приспішає его зріст віддає великі прислуги панам, котрим йде о красні вуси і бороду, запобігає передчасному лисеню і сивіню, взагалї чудотворна ся помада вертає волосям так на голові як на бородї натуральну полискуючу бавру. Дїлає она однаково так у молодих як і стариків. Я уживала еї 14 місяцїв. Цїна одного слоїка

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилка в цїлий ссвіт

за попереднім надісланем гроший, або за посліплатою. Найлїпше замавляти просто з фабрики:

Анна Чіляк

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: **Шмід і Фонтін.**

AUSTRO-AMERICANA.

Австрийске сполучене акцийне корабельно-перевозове тов. в Трієстї.

Правдивий пасажирский оборот до Америки через Трієст-Ню-Йорк.

Ґенеральна АҐЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Ґольдлюст і Спілка

Чернівцї, ул. Палати краєвої 6.

Для провінций принимає ся аґентів.

6 (8—10) н.

Що року горять хлопскі мілїони неасекуровані!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“ (—)

у Львові, Ринок число 10,

одиноке руске товариство асекурацийне

Стережіть ся огня і асекуруйте ся в „Днїстрі“!

обезпечає будинки движимости, збіже і пашу на случай пожеж. **По пожарі** виплачує „Днїстер“ **зараз відшкодованя**; оцїнку шкід переводить разом з місцевими членами; через 11 лїт виплатив „Днїстер“ відшкодовань **в сумі 5 мілїонів 340 тисяч Корон.**

Фонди „Днїстра“ виносять (з кінцем р. 1904) **суму 1,183.874 Кор.** і уміщені суть в цїнних паперах.

В „Днїстрі“ есть **обезпечених** більше **як 300.000** будинків. Напокрите хат черепом дістають члени „Днїстер“ позичку в Товаристві кредитовім „Днїстер“.

Полїси „Днїстера“ приймають ся при всїляких позичках в Банку краєвім, касах ощадности і касах сиротиньских.

Чистий зиск по скінченім роцї звертає ся членам в лїтах 1901—1904 звернув „Днїстер“ членам 284.857 Кор; (за лїта 1900 до 1902 по 8% за 1903 р. 5% премії).

Аґенциї „Днїстра“ находять ся у всїх містах і більших селах і треба подавати обезпечене через аґентів; господарі письменні повинні старати ся о аґенциї „Днїстра“ в таких сторонах, де иньші аґенти „Днїстра“ не роблять. **Аґенти „Днїстра“** заробили вже провізиї 662.807 Корон.

На житє обезпечайте ся тілько через „Днїстер“ в Товаристві Крак: свою провізию від сих обезпечень дає „Днїстер на рускі добродійні цїли.

Покривайте свої хати черепом (дахівками)!

„Днїстер“ припоручили Превсьв. Епископскі Ординарияти.

Видає товариство **„Руска Рада“**, в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко

З друкарнї товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.